

Model Patronatu Społecznego

Czym jest patronat społeczny

Patronat społeczny to model integracji osób z doświadczeniem uchodźczym i migracyjnym, oparty na bezpośrednim zaangażowaniu społeczności lokalnej w proces wsparcia i włączania nowoprzybyłych w życie społeczne. Model ten wywodzi się z kanadyjskiego systemu *community sponsorship*, rozwijanego od lat 70. XX wieku, i jest obecnie wdrażany lub testowany w ponad 20 krajach na świecie, m.in. w Kanadzie, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Hiszpanii, Australii, Argentynie.

Od momentu powstania programy oparte na *community sponsorship* umożliwiły bezpieczne przyjęcie i integrację setek tysięcy osób uchodźczych, a w szerszej formule – objęły wsparciem ponad milion osób na świecie. Model jest wspierany międzynarodowo m.in. przez Global Refugee Sponsorship Initiative (GRSI)¹, która rozwija i adaptuje go do różnych kontekstów społecznych i prawnych.

Bazując na międzynarodowym doświadczeniu organizacja Pathways International, specjalizująca się w opracowywaniu legalnych ścieżek migracyjnych i korytarzy humanitarnych, od listopada 2023 roku testowała model patronatu społecznego w Polsce, współpracując z polskimi partnerami: Fundacją Polskie Forum Migracyjne, Towarzystwem Inicjatyw Twórczych „ę”, Klubem Inteligencji Katolickiej KIK w Warszawie, Stowarzyszeniem Homo Faber w Lublinie i Stowarzyszeniem Nomada we Wrocławiu, Stowarzyszeniem Multi.Art w Kaliszu i Fundacją Ładne Historie w Świdnicy. Od 2025 roku partnerstwo współpracuje jako Koalicja Patronatu Społecznego.

W Polsce patronat społeczny został zaadaptowany jako narzędzie integracyjne, odpowiadające na specyfikę lokalnych wyzwań migracyjnych i społecznych. Jego celem jest budowanie trwałych relacji między osobami z doświadczeniem migracyjnym a społecznością przyjmującą, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpiecznych ram organizacyjnych.

Jak działa patronat społeczny

Model patronatu społecznego opiera się na przekonaniu, że skuteczna integracja nie jest wyłącznie zadaniem instytucji publicznych ani organizacji pomocowych. Jest procesem społecznym, w którym kluczową rolę odgrywają relacje międzyludzkie, wzajemne zaufanie i współodpowiedzialność.

Patronat społeczny zakłada, że grupa kilku wolontariuszy i wolontariuszek (grupa patronacka) przez określony czas – zazwyczaj od 6 miesięcy do 2 lat – towarzyszy osobie lub rodzinie z doświadczeniem uchodźczym w procesie odnajdywania się w nowym miejscu zamieszkania. Wsparcie ma charakter kompleksowy i obejmuje zarówno kwestie praktyczne

¹ <https://refugeesponsorship.org>

(mieszkanie, formalności, rynek pracy, edukacja, dostęp do ochrony zdrowia), jak i integrację społeczno-kulturową oraz wsparcie emocjonalne.

Rodzaj wsparcia i jego ramy czasowe są jasno określone i zakomunikowane obu stronom. Proces ten nie odbywa się w izolacji – opiera się na ścisłej współpracy między sektorem państwowym, samorządowym, pozarządowym oraz lokalnymi mieszkańcami. Wszyscy ci interesariusze działają wspólnie, by jak najefektywniej wspierać osoby z doświadczeniem uchodźczym. Grupy patronackie są wspierane przez organizacje pozarządowe i instytucje na szczeblu lokalnym – uczestniczą w szkoleniach i spotkaniach superwizyjnych, które mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa i dobrostanu obu stronom tej relacji.

Patronat społeczny wykracza poza tradycyjny wolontariat – opiera się na bardziej aktywnej partycypacji zarówno osób wspierających, jak i wspieranych. Patroni i patronki stają się w tym modelu równorzędnymi partnerami w procesach integracyjnych, a inicjatywa ta wymaga od nich często większego i bardziej długofalowego zaangażowania. Osoba lub rodzina objęta wsparciem uczestniczy w procesie aktywnie – wspólnie z grupą określa cele, planuje działania i stopniowo przejmuje odpowiedzialność za kolejne obszary swojego funkcjonowania.

Model opiera się na kilku fundamentalnych zasadach:

- ✓ **Dobrowolność** – udział zarówno patronów, jak i osób objętych wsparciem jest świadomy i oparty na zgodzie.
- ✓ **Podmiotowość** – osoba wspierana jest aktywnym uczestnikiem procesu, a niebiernym odbiorcą pomocy.
- ✓ **Czasowość i celowość** – wsparcie ma określone ramy czasowe i jasno zdefiniowane cele.
- ✓ **Wzmacnianie samodzielności** – celem jest osiągnięcie możliwie wysokiego poziomu niezależności osoby wspieranej.
- ✓ **Bezpieczeństwo organizacyjne** – działania odbywają się w ramach struktury koordynowanej przez podmiot posiadający odpowiednie zasoby i kompetencje.

Dlaczego warto realizować patronat społeczny

Badania i doświadczenia międzynarodowe pokazują, że *community sponsorship* przynosi wymierne efekty integracyjne. Równie istotny jest wpływ modelu na społeczność lokalną. Wnioski z wdrażanych do tej pory programów to:

- ➡ **Wzmacnianie społeczności lokalnych:** Model buduje bardziej spójne, zintegrowane społeczności, zwiększając poczucie bezpieczeństwa i wspólnoty między mieszkańcami. Grupy wspierające osoby migranckie i uchodźcze

wzmacniają swoje więzi poprzez długotrwałe zaangażowanie w wolontariat i wspólnotę celów / zadań. Przez udział w programie osoby migranckie i uchodźcze zyskują większe zrozumienie lokalnego kontekstu i mogą łatwiej włączać się w życie swoich społeczności.

Dobre rezultaty integracyjne: Poprzez budowanie bliskich relacji między osobami uchodźczymi/migranckimi i społecznościami przyjmującymi, osoby objęte tego typu programami szybciej uczą się języka, czują się częścią społeczeństwa, lepiej poruszają się na rynku pracy, w urzędach, placówkach edukacyjnych, itd.

Promowanie postaw społecznych: Programy te mają też potencjał do zmiany postaw społecznych i sprzyjania powstawaniu bardziej włączających społeczności. Model buduje empatię i zrozumienie sytuacji osób uchodźczych i migranckich w społeczeństwie przyjmującym – szczególnie wśród patronek i patronów, którzy towarzyszą w załatwianiu kwestii administracyjnych i pobytowych, poznając tym samym wyzwania, z którymi mierzą się uczestnicy patronatu społecznego.

Uniwersalizm modelu: Model *community sponsorship* ma uniwersalny charakter. Inicjatywy oparte na modelu są wdrażane w krajach rządzonych przez partie prawicowe, centrowe, czy lewicowe. Współpracują nad nim wspólnoty religijne, uniwersytety, biznes i aktywiści.

Model ma wysokie poparcie społeczne: W porównaniu do innych metod zarządzania polityką migracyjną, również w Polsce. W badaniach prowadzonych w ramach projektu COPOCS² na Uniwersytecie Warszawskim, sprawdzającym potencjał modelu na polskim gruncie, blisko 31% badanych wyraziło poparcie dla wprowadzania modelu na bazie *community sponsorship*, a 30% wyraziło gotowość do wzięcia udziału w tego typu programie. Według raportu *More in Common*³ poparcie dla modelu może być jeszcze wyższe, sięgając nawet 47%.

Usystematyzowanie i uporządkowanie inicjatyw pomocowych: W programach typu *community sponsorship* wsparcie jest dostarczane kompleksowo, na wielu obszarach, ustalone są jasne zasady, a układ między osobą wspieraną a wspierającą jest przejrzysty i bezpieczny. Jest to też sposób, aby chronić obie strony i przeciwdziałać ewentualnym nadużyciom. Osoby pomagające mają zapewnione kompleksowe wsparcie, a w razie kryzysu działają razem z podmiotami eksperckimi (organizacjami pozarządowymi, instytucjami pomocy społecznej, innymi instytucjami lokalnymi).

Współpraca międzysektorowa: Model promuje też współpracę między różnymi sektorami / aktorami życia społecznego. W tym modelu nikt nie zostaje sam, wykorzystuje się komplementarność działań i zasobów, a pomocowe luki są stopniowo uzupełniane.

² www.migracje.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2024/11/Spotlight-NOVEMBER-2024.pdf

³ www.moreincommon.pl/nasze-projekty/porozmawiamy-powaznie-o-migracjach

Szansa na odciążenie NGOów i pracowników społecznych: W Polsce model ten ma szczególny potencjał ze względu na przeciążenie organizacji pozarządowych i instytucji pomocy społecznej w obszarze podstawowej asystentury. Udział zwykłych obywateli w tego typu działaniach ma szansę odciążyć trzeci sektor i instytucje lokalne.

Model funkcjonuje w krajach o różnym systemie politycznym i społecznym, przy wsparciu rządów, organizacji pozarządowych oraz inicjatyw obywatelskich. Jego siłą jest elastyczność i możliwość adaptacji do lokalnych realiów

Koalicja Patronatu społecznego w Polsce wspólnie opracowała model patronatu społecznego, który odpowiada polskim realiom i może być z powodzeniem wdrażany na naszym gruncie. Struktury wypracowane w ramach modelu mogłyby w przyszłości stanowić jeden ze stałych elementów polskiej polityki integracyjnej. Patronat może posłużyć jako model wsparcia w przypadku kolejnych kryzysów humanitarnych lub wspierać integrację osób, których trudna sytuacja życiowa zmusiła do opuszczenia ich kraju pochodzenia.

